

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja LZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Rozvoj komunikačných kompetencií pedagogického zamestnanca zameraný na rečový prejav

Ing. Henrieta Crkoňová
Metodicko-pedagogické centrum
Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Rozvoj komunikačných kompetencií pedagogického zamestnanca zameraný na rečový prejav

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Uvedený program vznikol na základe dokumentov **ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3**.

Inovačné vzdelávanie vychádza z potrieb inštitucionálnej edukácie a inštitucionálnej komunikácie, ktorou sú všetky procesy riadené, a to riadiacim komunikantom, teda pedagógom. Každý slovenský učiteľ by mal byť dobrým znalcom slovenského jazyka a hovoriť spisovne slovensky. Učiteľ je prestížny komunikant, je rečovým vzorom pre svojich žiakov. Potreba ovládania spisovnej slovenčiny je o to naliehavejšia, že žiaci sa už zriedka majú možnosť stretnúť s kultivovanou podobou slovenského jazyka, pretože sú mnoho hodín denne vystavovaní vplyvu médií, najmä komerčných, kde sa príliš nebdá na dodržiavanie ortoepickej normy.

Vzdelávací program reflektuje na aktuálne potreby pedagogických zamestnancov a to učiteľov slovenského jazyka, ale aj všetkých ďalších predmetov.

Východiskom pre vytvorenie programu bol výskum reči učiteľa (Bekéniová, L.: Teória a prax súčasnej jazykovej komunikácie, 2010, dizertačná práca). Získané dáta sú dôkazom toho, že inštitucionálna komunikácia nereprezentuje vždy komunikačný ideál, efektívnu a kultivovanú komunikáciu, pričom kultivovaná reč profesionálneho používateľa slovenského jazyka má byť jeho profesionálnym imperatívom, funkčnou aplikáciou v rámci konkrétne situovaného kontextu. Všetci učelia, nielen učelia slovenského jazyka a literatúry, by mali byť rečovým vzorom pre svojich žiakov. Jazykovokomunikačná prax ukázala, že učiteľom do komunikačnej vzorovosti ešte často mnoho chýba.

Najviac prípadov benevolencie a nerešpektovania jazykovej normy sme zaznamenali v zvukovej rovine jazyka, a preto jej treba venovať najväčšiu pozornosť. Zvukové javy sú okamžite vnímateľné, zaregistrovateľné, vyžadujú však najviac času a úsilia na zafixovanie a interiorizovanie, aby sa stali trvalou výbavou používateľa, a to jednak učiteľa, ale aj subjektu jeho pôsobenia - žiaka. Zaznamenali sme frekventovaný jav, že žiak ovláda definíciu, pravidlo, ale v aktívnej reči ho neuplatní. Základný princíp vyučovania slovenského jazyka by mal spočívať v podpore radosti žiakov z učenia sa jazyka a kultivovania reči ako prostriedku fungovania v spoločnosti, ako prostriedku sebaaprezentovania a kvalitného uplatnenia sa v profesionálnom a súkromnom živote.

Súhlasíme s názorom J. Bosáka v tom, že chýba „*silnejšia štruktúrna opora na zautomatizovanie jazykového vedomia*“ (Sociolingvistická stratégia výskumu slovenčiny. In.: Zborník Sociolingvistické aspekty výskumu súčasnej slovenčiny Sociolingvistica Slovaca 1., 1995, s. 37), a preto túto oporu je potrebné vybudovať nielen prostredníctvom kognície, ale hlavne aktivizáciou psychomotorickej a afektívnej zložky osobnosti, teda tréningom, mnohonásobným precvičovaním so zreteľom na navodenú komunikačnú situáciu, komunikačné roly a komunikačné zámery. Naše pozorovania ukázali, že k tomu dochádza zväčša pri gramatických a syntaktických javoch (navyše izolovane), teda pri javoch, ktoré sa vyžadujú v testoch na prijímacích pohovoroch, prípadne v monitore ap.

Naše rozhovory so žiackymi respondentmi potvrdzujú ich znechutenie z rutinne opakovaných slovných a vetných rozborov. Ukazuje sa, že dril nie je cestou k stimulácii vnútornej motivácie k celoživotnému kultivovaniu reči. Práve naopak, vyvoláva demotiváciu.

Efektívnu možnosť vidíme v uplatňovaní integrovaného modelu jazykovej komunikácie prostredníctvom tvorivej dramatiky, vstupom žiackych komunikantov do rôznych typov sociálnych rolí, do rolových dialógov v navodených (simulovaných) situáciách na princípe improvizácie.

Najzávažnejším zistením nášho výskumu je fakt, že komunikačný model vyučovania materinského jazyka učiteľia slovenského jazyka a literatúry síce poznajú, ale uplatňujú ho iba čiastočne.

Inštitucionálne komunikačné prostredie sa dlhodobo podieľa na tvorbe rečového skúsenostného komplexu každého jedinca, a preto poznanie, skúmanie a kontinuálne štúdium komunikácie považujeme za nevyhnutné a z hľadiska validity za najvhodnejšie. Kľúčovú pozíciu v procese kultivovania jazyka a reči zastáva riadiaci školský komunikant, teda učiteľ. Jeho rečové správanie je významným rečotvorným, teda reč žiaka stimulujúcim a kreujúcim faktorom, ktorý vedie ku komunikačnej autokreácii žiaka.

Program (okrem nevyhnutného penza teoretických poznatkov) je založený na tréningu a rozvoji jazykových kompetencií, tréningu uplatnenia ortoepickej normy s akcentom na suprasegmentálny subsystém (prozodické vlastnosti reči) a kľúčové javy nonverbálnej komunikácie. Vzdelávanie umožňuje získať pedagogickým a odborným zamestnancom nielen teoretické poznatky, ale najmä praktické zručnosti a obohatiť ich diapazón metód o mimoriadne efektívne zážitkové stratégie.

Druh kontinuálneho vzdelávania: inovačné

Forma kontinuálneho vzdelávania: kombinovaná (prezenčne a dištančne)

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Inovovať a zdokonaľovať profesijné kompetencie učiteľa v oblasti inštitucionálnej komunikácie v prostredí školy, aby sa stal sebarefektujúcim a sebakultivujúcim rečovým profesionálom a následne bol schopný implementovať nadobudnuté poznatky a zručnosti do edukačného procesu.

Špecifické ciele:

- rozšíriť poznatky učiteľov o špecifiká inštitucionálnej komunikácie v prostredí školy,
- diagnostikovať vlastný rečový prejav v komplementarite s nonverbálnym prejavom,
- inovovať a kultivovať jazykové a mimojazykové prostriedky a byť schopný motivovať žiakov k potrebe kultivovaného prejavu,
- prehĺbiť poznatky o techniky hlasu a reči, ortoepie,
- identifikovať chyby a nedostatky a dokázať uplatňovať efektívne korekcie,
- inovovať poznatky k tvorbe úloh a hier a využívať efektívne stratégie na rozvoj komunikačnej kompetencie žiakov.

Obsah vzdelávacieho programu:

Tematické okruhy a témy	Forma	Časový rozsah
Modul 1: Špecifiká inštitucionálnej komunikácie v prostredí školy	prezenčne	
• Charakteristika inštitucionálnej komunikácie v prostredí školy		2
• Vlastnosti školského dialógu a jeho modelovanie		2
• Jazyk a normy s akcentom na ortoepickú normu		2
• Jazykové prostriedky a ich vplyv na žiaka		2
• Mimojazykové prostriedky a ich vplyv na žiaka		2

Výstup dištančnej formy: Spracovaná charakteristika inštitucionálnej komunikácie v prostredí školy v písomnej podobe v rozsahu min. 2 normostrany formátu A4.	dištančne	2
Modul 2: Diagnostika vlastného rečového prejavu v komplementarite s nonverbálnym prejavom a uplatňovanie korektívnych procesov <ul style="list-style-type: none"> • Tvorba krátkych monologických rečových prejavov • Prezentácia krátkych monologických rečových prejavov • Komunikačné situácie s navodenými komunikačnými zámermi • Simulované komunikačné situácie (tréning, učiteľ striedavo v role učiteľa a žiaka, práca malých skupín) • Analýza silných a slabých stránok reči učiteľa účastníkmi v role hodnotiteľov • Korektívne postupy (tréning v malých skupinách) • Efektívne stratégie na motiváciu kultivovaného rečového prejavu • Trénovanie „roly experta“ • Stratégia „kabát experta“ a jeho vplyv na rečové správanie • Evalvácia a autoevalvácia 	prezenčne	1 2 2 2 2 3 2 2 2 2
Výstup dištančnej formy: Spracovaná analýza, interpretácia a návrh korekcií zistených nedostatkov na základe videozáznamu vlastnej vyučovacej hodiny (prepis do protokolu interaktívnej časti vyučovacej hodiny, teda písomný záznam komunikácie na osi učiteľ – žiak, učiteľ – žiaci). Písaný text v rozsahu maximálne 6 normostrán formátu A4.	dištančne	6
Modul 3: Efektívne metódy a stratégie na podporu komunikatívnych kompetencií žiakov <ul style="list-style-type: none"> • Jazykové hry zamerané na rozvíjanie komunikatívnych kompetencií žiakov • Efektívne stratégie na rozvíjanie komunikatívnych kompetencií žiakov s akcentom na rešpektovanie ortoepickej normy • Stratégia „vstup žiaka do roly s vyšším statusom“ • Tvorba a uplatnenie jazykových hier • Aplikácia zážitkových stratégií na rozvíjanie komunikatívnych kompetencií • Tréning komunikatívnych kompetencií žiakov • Práca malých skupín, učiteľ striedavo v role žiaka a učiteľa • Evalvácia efektívnosti intervencií učiteľa 	prezenčne	3 3 2 2 2 2 2 2
Výstup dištančnej formy: Opíšte priebeh vyučovacej hodiny, v ktorej ste uplatnili tréning kultivovania reči žiaka a rozvíjanie jeho komunikačných kompetencií. Písaný text v rozsahu maximálne 5 normostrán formátu A4.	dištančne	4
	P/D	48/12
SPOLU		60

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu má kompetencie v oblasti inštitucionálnej komunikácie v prostredí školy, dokáže identifikovať a analyzovať (diagnostikovať) vlastný rečový prejav, vie posúdiť vplyv svojho rečového správania na žiaka. Je schopný motivovať žiakov k potrebe kultivovaného prejavu, dokáže uplatňovať efektívne korektívne postupy, posilňovať komunikačnú odvahu žiakov a vie využívať efektívne stratégie na rozvoj komunikačnej kompetencie žiakov.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Celkový počet vyučovacích hodín: 60, z toho prezenčne 48 hodín, dištančne 12 hodín

Trvanie programu:

najviac 12 mesiacov

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov; kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ

Podkategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy).
- učiteľ základnej umeleckej školy

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: slovenský jazyk a literatúra, cudzí jazyk, spoločensko-vedné predmety, prírodovedné predmety, výchovné predmety, ZUŠ - literárno-dramatický odbor

Podmienky pre zaradenie uchádzačov:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre vyššie uvedené kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov, ktorí spĺňajú kvalifikačné predpoklady v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorí majú absolvovaných **aspoň šesť mesiacov** pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 10 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania na vzdelávanie:

Na kontinuálne vzdelávanie sa uchádzač prihlasuje písomnou prihláškou. Riaditeľ školy na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa. Riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérneho stupňa a kategórie, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Vyplnenú prihlášku na kontinuálne vzdelávanie po podpísaní riaditeľom školy je potrebné zaslať na príslušné regionálne/detašované pracovisko MPC.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Inovačné vzdelávanie sa ukončuje záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou vymenovanou poskytovateľom vzdelávania.

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu:

1. najmenej 80 %-ná účasť na prezenčnej forme vzdelávania,
2. vypracovanie všetkých úloh dištančnej formy vzdelávania,
3. záverečná prezentácia, ktorej obsahom je prezentovaný proces sebakultivovania rečového správania a proces kultivovania reči žiakov. Analýzu a interpretáciu získaných dát absolvent vzdelávania prinesie v elektronickej podobe v rozsahu maximálne 5 normostrán formátu A4,
4. pohovor pred skúšobnou komisiou je z obsahu vzdelávania.

Personálne zabezpečenie vzdelávacieho programu:

Garant: Mgr. Ľubica Bekéniová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie pre sekundárne vzdelávanie s druhou atestáciou, Regionálne pracovisko MPC, Ul. T. Ševčenka 11, Prešov.

Garant spĺňa kvalifikačný predpoklad v zmysle § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z v znení neskorších predpisov.

Lektori:

- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie,
- externí lektori: pedagogickí zamestnanci z praxe.

Lektori musia spĺňať podmienky Čl.2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatí bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Učebné zdroje: študijné texty, texty na tréning.

Technické a informačné zabezpečenie:

Prezentačné vybavenie: notebook, dataprojektor, videokamera, diktafón, tabuľa, flipchartový papier, fixy.

Návrh počtu kreditov:

Spolu: 15 kreditov (12 kreditov za rozsah vzdelávania a 3 kredity za spôsob ukončovania vzdelávania).